

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 186

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, četrtek 17. avgusta 1939

NAROČNINA NA MESEČ
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1-—

Aretacije v Gornji Šleziji

V odgovor na nemško zaporo je tudi Poljska zaprla šlezijsko mejo — Številne aretacije zaradi suma špijonaže — Poljski komisar v Gdanskuro poroča Becku — Brez Poljske ni posvetovalne konference — Nov glas o Mussolinijevem posredovanju

PARIZ, 17. avgusta. Predlog, da bi se v zadevi Gdanska sklicala konferenca veseli, nemški tisk za enkrat odklanja. Pravijo, da je Gdansk nemško mesto in o tem ni treba pogajati. Računajo, da bosta Burckhardt in Greiser ponovno obiskala Hitlerja. Po polurnem razgovoru s Burckhardtom je poljski visoki komisar Chodacki odletel iz Gdanska, poročati Becku v Varšavo. Kljub veliki napetosti, ki vlada te dni, so se danes začela poljsko-nemška pogajanja za novo določitev trgovinskih kontingentov, ker je stara pogodba potekla. V Rimu pričakujejo, da bo Ciano poročal angleškemu, francoskemu in poljskemu poslaniku o posvetovalni z Ribbentropom in Hitlerjem, nakar se bo zapleteni položaj izjasnil. Poročila, ki prihajajo iz Gornje Šlezije, niso še kontrolirana, vendar so vprav v trenutku, ko se na obeh straneh iščejo izhodi k mirovnim posredovanjem, zelo neprijetna.

ARETACIJE V GORNJI ŠLEZIJI
KATOVICE, 17. avg. DNB. Iz raznih krajev Gornje Šlezije poročajo o številnih aretacijah Nemcev v zadnjih treh dneh. Zatrjujejo, da so poljske oblasti po zasilanju zaprle 150 do 400 ljudi, med njimi predvsem voditelje raznih nemških organizacij. Upravni prostori organizacij so zapечатeni, uredništva vseh nemških listov, ki izhajajo v Gornji Šleziji, so bila preiskana. Nastop poljskih oblastev je sprožil med ljudstvom veliko vznemirjenje, mnogi Nemci so pobegnili v gozdove. Člani Zveze poljskih revolucionarjev so dobili orožje, ljudje se boje, da bodo ti stopili v akcijo. Vse telefonske in brzojavne vesti so prekinjene. Iz Trnovic javljajo, da je bilo tudi v srednji Poljski aretiranih 450 Nemcev raznega spola in starosti. Mnogo Nemcev je iz vzhodnega dela Gornje Šlezije zbežalo v Nemčijo.

KAJ PRAVIJO POLJAKI
VARŠAVA, 17. avg. Reuter. V odgovor na postopek, ko so Nemci pri Rybniku zaprli mejo za vsak prehod s poljske strani, je Poljska zaprla vso gornješlezij-

sko mejo proti Nemčiji. Poljaki pravijo, da bodo mejo odprli šele tedaj, ko se bo Nemčija zaradi svojega postopka opravičila. V Gornji Šleziji je bilo več aretacij zaradi vohunstva. Zaprt je tudi vodja nemške mladine Weisner ter 60 drugih Nemcev. Osumljeni so špijonaže.

VARŠAVA, 17. avg. Po vsej Poljski že delujejo rekrutni odbori. Samo v Varšavi jih je 80.

CHODACKI PRI BECKU

VARŠAVA, 17. avg. Visoki poljski komisar za Gdansk, Chodacki, je prispel z letalom semkaj. Zunanji minister Beck ga je sprejel v daljši avdienci.

LONDON, 17. avg. Stefani. Pred odhodom na odmor v Yorkshire je zunanji minister Halifax sprejel poljskega poslanika, s katerim sta pazljivo tolmačila poročilo Burckhardta iz Gdanska. Isto poročilo je prejela tudi francoska in švedska vlada.

BREZ POLJSKE NE GRE

LONDON, 17. avg. Reuter. Današnji »Times« prinaša članek svojega diplomatskega urednika, ki komentira glasove o sklicanju konference četvornih sil. Pravi,

da je včerajšnji nemški tisk tak predlog nesimpatično sprejel. List meni, da bi bilo težko reševati vprašanje Gdanska brez neposrednega sodelovanja Poljske. Na kraju poudarja člankar, da Anglija niti malo ni utrujena zaradi »vojne živcev«, kakor hočejo prikazati nasprotniki, temveč pazno motri razvoj in se sproti opredeljuje k potrebnim korakom.

MUSSOLINI BO POSREDOVAL

BUKAREŠTA, 17. avgusta. Stefani. Znani romunski novinar Seicaro piše v dnevniku »Cuventul«, da se bo Mussolini letos znova oglašil kot arbiter za rešitev miru. Mussolini je kljub živčni vojni v Evropi ohranil mirno kri, pravi pisec. »Rešil je svetovni mir lani, čeprav mu nehvaležne demokratične države tega ne priznajo. Kljub temu smo lahko prepričani, da se bo vodja Italije tudi letos zavzel za mirno rešitev evropske krize«. Podobno piše romunski list »Porumca Vremii« in dodaja, da »uživa Mussolini simpatije vsega sveta, čeprav ga židovski tisk na vsej črti napada.«

BODOČNOST JE TEMNA

WASHINGTON, 17. avgusta. Havas. Poljski poslanik Potocki je konferiral danes s pomočnikom ameriškega zunanjega ministra Samner Wellson o mednarodnem položaju. Po sestanku je Potocki novinarjem dejal, da stanje v Evropi ne proži optimističnih pogledov v bodočnost. Poljski narod je uporno zakoreninjen v svoji zemlji. Vsi poizkusi, izpremeniti stanje v Gdanskuro, bodo sprožili vojno. Kritična doba v Evropi bo dosegla višek še pred oktobrom.

„Branili bomo vse, kar je romunsko!“

Izjava romunskega kralja Karola — Najmodernejše angleške torpedovke za romunsko mornarico — Balkanski zvezi ni potreben nov vojaški pakt — Veliki turški manevri v Traciji

LONDON, 17. avg. Turški poslanik v Londonu je bil že drugič ta teden sprejet od angleškega zunanjega ministra Halifaxa. Poučeni krogi trde, da se je Ruždi Aras posvetoval s Halifaxom glede Južne Dobrudže, ki jo Bolgari terjajo zase kot glavni pogoj za vstop v Balkansko zvezo. Zdi se, da se bo Turčija zavzela za to rešitev, kadar bo postala aktualna.

BUKAREŠTA, 17. avg. Reuter. Kralj Karol je po pregledu romunske mornarice govoril o odločnosti Romunije, da brani nedotakljivost svojih mej. Kar koli je ro-

munsko, je dejal kralj, se ne more odstopiti drugemu. »Branili bomo vse, kar je romunsko. Kdor hoče mir, naj se zaveda, da z vsakim poizkusom, izpremeniti meje, izziva vojno nevarnost.«

BUKAREŠTA, 17. avg. Romunska vlada je za svojo vojno mornarico naročila v Angliji več najmodernejših torpedovk, ki vozijo po 45 vozlov na uro. Vsaka izmed njih bo imela štiri torpedne cevi in profilatske topove. Torpedovke bodo dospеле v Romunijo že to jesen.

ATENE, 17. avg. Atenska agencija iz-

javila, da so vesti o vojaški zvezi med Turčijo, Grčijo in Romunijo netočne. Tak pakt, ki bi bil naperjen proti Bolgariji, sploh ni potreben, ker že obstaja dokončna vojaška zveza v sporazumu s statuti Balkanske zveze.

ANKARA, 17. avg. Stefani. V Traciji so se začeli veliki turški manevri. Predsednik republike, Ismet Ineni, je s predsednikom vlade odpotoval v Kirkiljas, kjer bo prisostvoval manevrom, ki se bodo razvijali po vsem ozemlju evropske Turčije.

Francova Španija si utira nova pota

Politika stroge nevtralnosti — Imenovanja zvestih generalov v Španiji in Maroku — Francoski jetniki bodo izpuščeni

PARIZ, 17. avg. »Le Temps« piše, da si je Franco izbral svojo pot. Narod ga naziva »vodjo cesarstva«. V ministstvu kakor armadi si je utrdil svojo oblast. Zunanja politika je po odhodu Jordane prešla v roke Beigbederja, ki je vsa svoja službena leta prebil v Maroku. Računajo, da se bo nova Španija držala politike stroge nevtralnosti in prijateljstva z vsemi državami.

MADRID, 17. avg. Havas. Caudillo je podpisal velik vojni ukaz, s katerim so postavljeni za vrhovnega komisarja v španskem Maroku general Carlos Asensio, za poveljnika 2. armije general Fidel

Devila, za državnega podtajnika v vojnem zrakoplovstvu general Baron, za poveljnika 1. armije general Anrez Saliquet, za vrhovnega poveljnika oboroženih sil v španskem Maroku general Miguel Ponte, za poveljnika Balearskih otokov general Alfredo Kindellán, za poveljnika 2. maroškega zbora general Valigno Garcia, za poveljnika 9. maroškega zbora general Batista Sanchez.

MADRID, 17. avg. Havas. Španska vlada je obvestila francosko poslatništvo, da bodo skoro izpuščeni na svobodo vsi francoski državljani, ki so bili med državljansko vojno ujeti in zaprti kot prostov-

volci bivše republikanske vojske. Prav tako bodo izpuščili vse francoske državljane, ki so bili obsojeni kot politični krivci. V taboriščih in zaporih bodo ostali le tisti Francozi, ki morajo odgovarjati za kazenske prestopke zaradi zločinov.

MADRID, 17. avg. Kongres zveze španskih prodajalcev oranž je bil te dni zaključen. V poročilu se navaja, da je v minili izvozni dobi šlo iz Španije 139.000 ton pomaranč. Od tega je bilo izvoženih 90.000 ton v Nemčijo, 29.000 ton v Anglijo, 8500 ton na Holandsko, 6500 ton v Belgijo, ostalo v skandinavske države in na Poljsko.

Zapiski

Stanley Baldwin

Bivši angleški minist. preds. Stanley Baldwin je po daljši propagandni turneji po Zedinjenih državah te dni prispel v New York, kjer se bo udeležil svetovnega kongresa demokratov. Zastopnikom tiska je angleški državnik dejal, da je vprašanje o miru in vojni v rokah Nemčije. Baldwin je bil sin velikega angleškega industrijca. Rodil se je 3. avg. 1867. Leta 1917 je postal finančni tajnik državnega zaklada, 1921 je bil trgovinski minister v koalicijski vladi Lloyd Georgea. Ko so konservativci 1922 Lloyd Georgea odpovedali pokorščino, je v vladi Bonar Lawa postal Baldwin državni zakladni minister. Maja 1923 je postal Baldwin predsednik stranke in ministrski predsednik. Ko so šli konservativci z geslom o zaščiti carini na volitve, je doživela Baldwinova vlada poraz. Janu- arja 1924 je moral Baldwin predsedniško mesto odstopiti Macdonaldu. Toda že jeseni istega leta so dobili konservativci v gonji proti sovjetski Rusiji znova večino, Baldwin je sestavil svoj drugi kabinet, v katerem je bil sir Austen Chamberlain zunanji minister. Leta 1929 se je Baldwin umaknil kot ministrski predsednik in vodja stranke iz politike ter se posvetil je propagandnim smernicam angleške konservativne politike.

Nemška mornarica pripravljena

Na zborovanju v Draždanih je vrhovni admiral nemške mornarice Roeder dejal: »Če pride dan, da nas bo vodja pozval na branik domovine, naj vsi vedo, da smo pripravljeni, staviti vse naše sposobnosti za čast in varnost domovine. Vsemu svetu pravimo: Nemška vojna mornarica je pripravljena!«

Grožnje korupcionistov v USA

Pomočnik ministra za pravosodje Rodger vodi preiskavo o veliki korupcijski aferi v New Orleansu v Louisiani. Te dni je prejel grožilno pismo s šestimi revolucionarnimi izstrelki, kjer mu korupcionisti obetajo smrt, če ne bo takoj zapustil države. V enem pismu je bilo sporočeno, da so nekateri razpisali 18.000 dolarjev za Rodgersovo glavo, če se ne bo umaknil.

Zlata žila v Španiji

Francova vlada si obeta novega zama- ha z najnovejšo najdbo zlata v griču Gata. Zlatonosni sloj se vleče v debelini treh metrov tri kilometre daleč. V bližnjem potoku so našli zrna čistega zlata.

Ruska naročila na Poljskem

Kakor poroča »Dobri Wieczor« je odplula te dni na ruskih ladjah iz Gdynje prva pošiljka poljskega premoga v Leningrad. Rusija je nabavila na Poljskem 900.000 ton premoga, plavžarskih izdelkov za 8,5 milijona zlotov in kablov za 1 milijon zlotov.

Horthy o Angležih

Znani angleški publicist major Owen Rutter poroča o sprejemu pri madžarskem državnem upravitelju, ki mu je med drugim dejal: »Občudujem kolonizatorične sposobnosti, navade in običaje Angležev. Med Madžari in Angleži je mnogo sorodnih značilnosti. Oba naroda sta polna naravnega ponosa in časti.« Horthy je nato pripovedoval angleškemu publicistu svoje spomine. »Najtežji trenutek mojega življenja je bil,« je dejal Horthy, »ko sem moral izročiti avstrijsko mornarico jugoslovanskim oblastem...«

Maribor, 17. avgusta.

O Gdansk se govori glasno, o Madžarski šepetaje. Prav zavoljo tega pa se vedno trdovratneje vzdržuje vest, da je prav za prav madžarsko vprašanje bolj pereče od gdanskega. Ta verzija ima tudi svoje razloge, ki v današnjih nemirnih in nasprotij polnih časih niso brez pomena. Fronta miru ni samo tista, ki jo te dni ustvarjajo diplomati. Vážnejša je tista fronta miru, ki se kuje v srcih ljudskih množic, kajti ta fronta ima to prednost, da je ne ločijo nikake meje in nacionalne razlike. Če se torej v Madžarski pojavljajo stvari, ki služijo utrjevanju ideje miru, tedaj ti pojavi zaslužijo vso podporo »mirovne fronte srce«.

V zadnjih tednih je nastal na Madžarskem zanimiv spor zaradi neke knjige z naslovom madžarskega publicista, v kateri le-ta na podlagi citatov priznanih osebnosti današnje Nemčije dokazuje, da v vojaškem pogledu Nemčija ne more vzdržati pred silami demokratičnih velesil. Spis je doživel nekaj izdaj in šele po nekaj tednih, ko je bil že dobera razširjen, ga je vlada dala zapleniti. Madžarski nacistični krogi, ki so trdili, da je vlada namenoma zavlačevala z zaplenitvijo brošure, so imeli bržčas prav. To mnenje je še prav posebno utrdil Telekyjev odgovor na nacistično interpelacijo v tej zadevi, ki je bila postavljena v parlamentu. Odgovor je imel namreč neko očitno tendenco proti sklepanju kakih vojaških zvez Madžarske. Teleky je dejal, da je vlada spis zaplenila, toda istočasno da se je obrnila na nemškega poslanika z vprašanjem, ali so citati in uradni podatki v zaplenjenem spisu avtentični. Odgovora na to vprašanje, je dejal Teleky, madžarska vlada do danes ni prejela. Predsednik madžarske vlade je s tem torej sam potrdil, da so podatki zaplenjene brošure — pravilni. Na očitek nacističnih poslancev, da so madžarski uradniki dobivali zaplenjeni spis po pošti, je Teleky ironično odgovoril, da madžarski uradniki dobivajo po pošti pač tudi neke druge brošure. Pri tem je mislil na množico nacističnih propagandističnih brošur, ki so financirane iz tujih fondov.

Spor okrog zaplenjenega spisa meče precej jasno luč na poslednja nemško-madžarska pogajanja. Vojaški položaj totalitarnih sil je močno okrepil tiste sile na Madžarskem, ki se boje vojaške zveze z osjo Berlin-Rim. »Dinamiki« totalitarnih sil pa ni dovolj samo »prisrčno prijateljstvo«, marveč so ji potrebna tudi vojaška jamstva. Madžarska ima za Nemčijo pred vsem pomen kot odskočna deska za vojaško akcijo. Toda celo pod pogojem, da bi Madžarska pristala na vojaško sodelovanje, se vendar pri svoji današnji vojaški moči sama po sebi ni v stanju vključiti v vojaški načrt totalitarnih držav, ki — kakor je znano — sloni na teoriji tako zvane »strelovite vojne«. Za strelovito vojno, ki naj bi že s prvim udarcem zlo-mila sovražnikov odpor, pa je potrebno veliko nakopičenje materiala in ljudi na določenih točkah. Tega Madžarska ni sposobna. Razumljivo je tedaj, da Nemčija teži za tem, da bi nemška armada na Madžarskem dobila vsaj približno take pozicije, kakršne ima na Slovaškem. Za Madžarsko pomeni seveda pristanek na take pogoje izgubitev državne neodvisnosti, kajti od tega trenutka dalje bi bila Madžarska onemogočena sleherna separatna zunanje-politična akcija. Razen tega imajo veleposestniški krogi, ki imajo danes v rokah vlado, še posebne notranje-politične razloge proti takim načrtom. Prisotnost nemške armade na Madžarskem bi imela v najkrajšem času za posledico prevzem oblasti po madžarskih nacistih, s čimer bi bili veleposestniški krogi močno udarjeni. Zato je razumljivo, da so vsi ti razlogi privedli današnjo vlado do sklepa, da je treba vojaško pogodbo odbiti. Tudi odgoditev Hitlerjevega obiska na Madžarskem je treba tolmačiti s temi razlogi.

Razumljivo tedaj, da je ves aparat današnje Nemčije na nogah, da bi Madžarsko prisilil k drugačnemu stališču. Nemčija se trudi, da bi dosegla padec današnje madžarske vlade, toda prav to dejstvo tembolj krepi množični odpor madžarskega naroda. Ali bo Madžarska v evropskem spopadu zares zavzela tisto mesto, kakršnega so ji dodelili nemški načrti? Madžarski problem postaja izredno pereč, novo ognjišče nemira v Evropi. V

Smrt buditelja poljske Šlezije

SREDI NEMIROV V GORNJI ŠLEZIJI JE PREMINIL V KATOVICAH V 73. LETU VELIKI POLJAK WOJCIEH KORFANTI

VARŠAVA, 17. avg. Havas. V Katovicah v Gornji Šleziji je v 73. letu preminil veliki poljski nacionalni borec in revolucionar Wojcieh Korfanti. Rodil se je 20. aprila 1873 v Sadzawki v Gornji Šleziji in je svoj rodni kraj tudi zastopal kot prvi poljski poslanec iz Gornje Šlezije v berlinskem pruskem parlamentu. Po prevratu je postal član poljskega parlamenta, 1923. je bil šest mesecev podpredsednik v vladi Vitoša. Korfanti je ustanovil dnevnik »Polonio«, ki izhaja v Katovicah. Po državnem udaru Pilsudskega l. 1926 je bil Korfanti vodja opozicije v Gornji Šleziji. Leta 1930 so ga zaprli in obtožili po zakonu za zaščito države, toda pred sodišče ni prišel. Še isto leto je bil izbran za senatorja, 1932. je pobegnil na Češko, kjer je nadaljeval z izdajanjem »Polonie«. Leta 1937. je bil izbran za voditelja nove stranke katoliških demokratov in delavcev. Vrnil se je na Poljsko, kjer so ga zaprli, v juliju letos pa izpustili.

Švica se pripravlja za primer vojne

VLADA JE IZDALA INDUSTRIJCEM IN PRIVATNIKOM NALOG, DA SI PRESKRBE ZADOSTNE REZERVE SUROVIN IN PREHRANE

BERN, 17. avg. DNB. Švica spremlja z vso pozornostjo razvoj evropskih prilik. Zadnje čase so prodrl v nekatere tuje liste glasovi, da je nastal med ministrskim svetom in predsednikom Motto spor zaradi zadržanja Švice v mednarodnem položaju. Po včerajšnji seji vlade so bile vse takšne vesti odločno demantirane. Seja vlade se je bavila s potrebnimi ukrepi za obrambo države in s preskrbo hrane. Lastnikom podjetij so poslali dekrete, da pospešijo proizvodnjo za primer gospodarske blokade ali vojne. Švica se mora preskrbeti z rezervami surovin. Hoteli, restavracije in privatniki so pozvani, da se pobrigajo za zadostne rezerve živil.

Madžarska bo branila svojo neodvisnost

V NOVI SVETOVNI VOJNI BO ZMAGALA VELESILA, KI VLADA NAD OCEANI — MADŽARI NOČEJO DIKTATA DRUGIH

BUDIMPEŠTA, 17. avg. Havas. Na svečanosti, ki se vsako leto prireja v Tinaniju v spomin na kralja Karla IV., je član budimpeštanskega parlamenta grof Sigrey izjavil, da bo v novi svetovni vojni lahko računala z zmago le ona svetovna velesila, ki gospodari nad morji. Razpolaga namreč tako z vsemi surovinami in drugimi globali moderne vojne, medtem ko nasprotna, vase zaprta stran polagoma hira. Madžarska bo branila svojo neodvisnost, je odločno naglasil grof, četudi treba z orožjem proti vsakomur, ki bi se hotel polastiti njene svobode! Madžarska vojska se je izkazala že v svetovni vojni, zato se nikdar ne bo podredila diktatu drugih, temveč le ciljem, ki jih ji bodo začrtali Madžari sami!

BUDIMPEŠTA, 17. avg. Stefani. Daranyi, sedanjí predsednik parlamenta, bo zaradi rahlega zdravja podal ostavko. Na njegovo mesto bo prišel pravdni minister, mesto slednjega bo prevzel podtajnik istega ministrstva.

SALZBURG, 17. avg. Madžarski zunanji minister grof Csaky se je sestal z Ribbentropom. Ni izključeno, da bo v prihodnjih dneh Csaky potoval v Rim. Horthyjeva pot v Rim in Berlin je za enkrat odložena.

Japonske izgube na Biserni reki

OPERACIJE PRED HONGKONGOM. — JAPONCI SE BOJE BOJKOTA USA. —

TOKIO, 17. avgusta. Japonske oblasti so poslale angleškemu poveljstvu v Hongkongu poročilo o svojih operacijah, kjer svare Angleže, naj ne puščajo Kitajcev na svoja tla. V tukajšnjih krogih se boje, če bi ameriške oblasti prepovedale dovoz vojnega materiala Japonci.

HONGKONG, 17. avgusta. Neki japonski parnik, natovorjen z vojniki, je na Biserni reki blizu Hang Bahona zadel obmino. Tri sto mož je utonilo. Kitajski vstasi so streljali na Japonce, ki so se hoteli rešiti v čolne. Na klice na pomoč je prihitel japonski rušilec in rešil ostalo posadko.

HONGKONG, 17. avgusta. Na mejah Hongkonga vlada mir. Japonci pravijo, da so začeli z blokado britanskega ozemlja zaradi pošiljanja orožja Kitajcem.

CHURCHILL V BELFORTU

BELFORT, 17. avgusta. Wiston Churchill je pri pregledovanju Maginotove linije prispel sem. Novinarjem je izjavil, da je navdušen nad močjo Maginotove obrambne črte, prav tako pa tudi nad močjo francoske armade. V bodoči vojni bosta dve tretjini človeštva na strani Francije in Anglije.

FILIPINI PROTI ROOSEVELTU

MANILA, 17. avgusta. V nasprotju s Portoricom se je predsednik filipinske republike Queson izjavil proti ponovni kandidaturi Roosevelta. Queson ne želi, da bi se izpreminjal zakon o volitvah predsednika samo zato, da se podaljša funkcjska doba politikom, ki bi radi dalje časa sedeli na oblasti.

PROTIŽIDOVSKES DEMONSTRACIJE

BRNO, 17. avgusta. Včeraj je prišlo do velikih protižidovskih izgrediv. Enega žida so ubili in sedem ranili.

NESREČA V PRISTANIŠČU

LISBONA, 17. avg. DNB. V luki sta trčila angleški parnik Van Dyk in remorker luške uprave Cabo Sarda. Remorker se je potopil, trije moški so utonili.

Mariborska napoved. Spremenljivo oblačno in malo vetrovno vreme. Temperatura se ne bo mnogo spremenila. Včeraj je bila najvišja toplota 16,7 stop., danes najnižja 12,6, opoldne 19,9. Padavin od včerajšnjega dežja je bilo 4,9 mm.

Borze. Curih. 17. avgusta. Devize: Beograd 10. Pariz 11,72½. London 20,72½. New York 442½/10. Milan 23,30. Berlin 177,65. Praga 15,15. Sofija 5,40. Varšava 83,40. Budimpešta 87. Bukarešta 3,25.

Domači zapiski

Sestanek pos.ancev v Rogaški Slatini

V Rogaški Slatini so se včeraj sestali slovenski poslanci in razpravljali o aktualnih vprašanjih. Deputacija poslancev Alojzija Mihelčiča, Pavla Mašiča in Franja Žebota je obiskala prometnega ministra dr. Djafra Kulenovića in posredovala zaradi uveljavljanja novega pravilnika o delavcih državnih in prometnih ustanov.

Poklon Angleža Jugoslaviji

Na gasilskem kongresu v Ljubljani je bilo tudi več gostov iz tujine. Angleško gasilsko zvezo je zastopal kurat Rev. Luscombe, iz Nemčije sta prišla deželni požarni direktor Wolf in njegov pobočnik inž. Ernest Bücklers. Italijo sta zastopala dr. inž. Latina Bachereti in inž. Carlo Malogomba, Madžarsko dr. Boncsik. Anglež Rev. Luscombe je v pozdravnem govoru med drugim dejal: »Sedaj, ko sem tu v Ljubljani, si ne morem kaj, da vam ne bi povedal to-le: Najlepšo zemljo imate za svojo domovino, vaš narod pa ima občudovanja vredne stare navade in tradicije. Bodite ponosni, da ste Jugoslovani.«

Po obisku slovaških studentov

Bratislavski dnevnik »Slovak« primaslo toplo pisan članek o sprejemu slovaških studentov v Jugoslaviji, ki so bili povsod deležni bratskih simpatij in so odnesli na domove najlepše vtise o prirodnih krasotah Jugoslavije.

Jugoslovenstvo — umišljava in laž

Nimamo nobenega razloga obžalovati, da je pokopano jugoslovenstvo. Narobe mi smo tega še veseli. Pokopano je in izginilo s sveta tisto, kar ni moglo biti živeti, ker je bilo lažno in škodljivo. Jugoslovenstvo, ki nam je bilo dopovedavano in ponujano dvajset let od ustanovitve Jugoslavije, je bilo res velika umišljava in laž, pa tudi velika nesreča za vso našo mlado državo. To jugoslovenstvo ni ne teoretično ne praktično služilo utrditvi naše mlade države, ampak je nasprotno motilo in oviralo njeno utrditev in ureditev. To jugoslovenstvo, uprabljano še od političnih trgovcev in visokomercerov, ni zblíževalo in družilo treh jugoslovanskih narodov. Srbov, Hrvatov in Slovencev, ampak jih je nasprotno še bolj oddaljevalo in razdvajalo. To jugoslovenstvo ni bilo znamenje svobode, bratstva in enakosti treh naših narodov, ki so ustanovili skupno državo, ampak je znak političnega nazadnjaštva, socialne krivičnosti in gospodarskega izkoriščanja, ki ga je izvajala peščica privilegiranih jugoslovanskih integralistov tako na srbski kakor na hrvatski in slovenski strani. (Beograjski »Socialni Vesnik«.)

Jezik v srbskih Atenah

Novosadska »Jugoslavenska zastava« polemizira s »Srpskimi novinami« iz Pančeva, ki so trdile, da govori 80% ljudi v Novem Sadu madžarsko. Pisec članka se je potrudil, šel je po ulicah in ugotovil tole: Na Kralja Petra ulici je čul 15 ljudi govoriti srbsko, 2 nemško, 3 madžarsko. Na Kralja Aleksandra ulici je srečal 14 Srbov, 4 Madžare in enega Nemca. Ko je odhajalo pošto osebe iz poslopja direktorije, ni imel toliko sreče, pravi list, ker tam so res nameščeni razni protijugoslovanski ranci, ki jim je slovanski jezik v govoru kaj tuj...

Nemška letala za Jugoslavijo

V ponedeljek je dospelo na zemunsko letališče pet vojnih letal tipe ME 109 in štiri tipe Taifun. So to prva letala, ki jih je dobavila Nemčija za našo zračno obrambo.

Naši in slovaški novinarji

V zadnjih mesecih je potovalo po Slovaški več jugoslovanskih novinarjev. Zdaj so izrazili slovaški novinarji željo, da bi se mogli približe seznaniti z našo domovino. V odpravi, ki bo šla na pot, bodo zastopani vsi slovaški dnevniki, obisk pa bo imel v glavnem namen, da se slovaška javnost s članki seznani o slovanski državi na jugu Evrope.

Novice

Delavstvo celjske cinkarne dobilo kolektivno pogodbo

Celje, 17. avg. 1939.

Dne 14. t. m. so pričela mezdna pogajanja med Cinkarno d. d. v Celju in Savežem metalurških radnikov radi sklenitve kolektivne pogodbe. Pogajanja so potekala v pospešenem tempu ter so bila že naslednji dan 15. t. m. zaključena in podpisana kolektivna pogodba. Delavstvo Cinkarne ni imelo kolektivne pogodbe že od leta 1923. Delovne razmere so bile urejene potem zasilnih sporazumov, katere je običajno podpisala druga rudarska skupina brez delavske strokovne organizacije. Največja in najvažnejša pridobitev za delavstvo pri tej kolektivni pogodbi je, da bo odslej vse delavstvo uživalo plačane letne dopuste in sicer ono delavstvo, ki je zaposleno nad dve leti in ono, ki je zaposleno v obratnih oddelkih. 10. vse ostalo delavstvo pa po pet dni. S pogodbo se je priznala tudi delavska strokovna organizacija, glavna določila obrtnega zakona se bodo striktno izvajala, delavstvo pa bo prejelo tudi še dalje delavno obleko in kurivo po tovarniški ceni. Pri sprejemanju in odpuščanju delavstva se bo vedno zasliševalo delavske zaupnike. Delavstvo je uvrščeno v pet plačilnih kategorij, plača pa se stopnjuje in sme znašati za začetnike najmanj 32 din dnevno poleg ostalih ugodnosti. Delavstvo in ostala javnost sta bila prepričana, da bo mezdno gibanje, kakor tudi borba za kolektivno pogodbo dolgotrajna. Pogajanja so se vršila brez vsakih posredovalcev in tudi Rudarsko glavarstvo je tokrat izostalo. S pridobljeno kolektivno pogodbo je delavstvo zadovoljno.

lavstva se bo vedno zasliševalo delavske zaupnike. Delavstvo je uvrščeno v pet plačilnih kategorij, plača pa se stopnjuje in sme znašati za začetnike najmanj 32 din dnevno poleg ostalih ugodnosti. Delavstvo in ostala javnost sta bila prepričana, da bo mezdno gibanje, kakor tudi borba za kolektivno pogodbo dolgotrajna. Pogajanja so se vršila brez vsakih posredovalcev in tudi Rudarsko glavarstvo je tokrat izostalo. S pridobljeno kolektivno pogodbo je delavstvo zadovoljno.

lavstva se bo vedno zasliševalo delavske zaupnike. Delavstvo je uvrščeno v pet plačilnih kategorij, plača pa se stopnjuje in sme znašati za začetnike najmanj 32 din dnevno poleg ostalih ugodnosti. Delavstvo in ostala javnost sta bila prepričana, da bo mezdno gibanje, kakor tudi borba za kolektivno pogodbo dolgotrajna. Pogajanja so se vršila brez vsakih posredovalcev in tudi Rudarsko glavarstvo je tokrat izostalo. S pridobljeno kolektivno pogodbo je delavstvo zadovoljno.

Kongres jugoslovanskega učiteljstva

V soboto bo pričel v Banja Luki kongres jugoslovanskega učiteljstva, organiziranega v JUU. Za ta kongres vlada v učiteljskih vrstah iz cele države veliko zanimanje. Zborovanje bo ponovno dokazalo, da je JUU samo stanovska predstavništvo našega učiteljstva brez političnih vplivov. To hoče ta najmočnejša organizacija v državi tudi v bodoče ostati. JUU je stanovska, kulturna in tudi gospodarska ustanova, saj so znani razni sestanki in zborovanja, na katerih je naše učiteljstvo poleg svojih perečih stanovskih problemov reševalo tudi najrazličnejša kulturna, socialna in gospodarska vprašanja. JUU šteje v vsej državi 17.718 članov. Najmočnejša sekcija je donavska, ki šteje

3475 članov, na drugem mestu pa je dravska s 3220 člani. Tretja po številu članstva je savska sekcija, ki ima vključenih 2590 učiteljev. Najmanj članov ima primorska banovina, kjer šteje sekcija JUU samo 519 učiteljev. Beograjska sekcija, ki jo sestavljajo Beograd, Zemun in Pančevo, ima 920 vključenih učiteljev. V vardarski banovini je 1733 članov JUU, v drinski 1553, v zetski 1122, v moravski pa 1741. Učiteljska organizacija se bori za pravilno napredovanje učiteljev, za izboljšanje učnih načrtov, za nastavitve pogodbenih učiteljev in učiteljic, ki že po 20 letih životarijo z malenkostno plačo.

O vseh teh vprašanjih bodo razpravljali tudi na banjaškem kongresu, na katerem pričakujejo važne sklepe.

Udeležencem glavne skupščine Jugoslovanskega učiteljskega združenja v Banja Luki. 19., 20. in 21. avgusta bo v Banja Luki glavna skupščina JUU. Udeleženci iz dravske banovine bodo odpotovali iz Ljubljane z brzim vlakom v soboto, 19. t. m., ob 4.46 uri zjutraj in dospjejo v Banja Luko ob 12.45 uri. V Banja Luki jih bodo pričakali zastopniki naše sekcije, ki jim bodo nudili vse potrebne informacije glede prenočevanja in prehrane. 19. t. m. zvečer bo v Banja Luki informativni sestanek vseh udeležencev iz dravske banovine.

Sezona v „zeleni Ameriki“

OBIRAVCI SI ŽELIJO SONCA IN DOBREGA ZASLUŽKA, HMELJARJI PA „MOČNE“ CENE

Veliki Šmaren je otvoritveni dan obiranja hmelja. Vsi vlaki so bili zadnje dni polni obiravcev in obiravk, ki so hiteli v »zeleno Ameriko«, v Savinjsko dolino. Mnogo je bilo letos tudi otrok, ki si žele z obiranjem hmelja zaslužiti najpotrebnejše za pričetek šolskega leta, ki se naglo bliža.

Čim bliže Celju tem več obiravcev je vstopalo v vlake. Peljali so se do Celja, od tam pa naprej v razne kraje Savinjske

doline. Kakor da se odpravljajo transporti sezonskih delavcev, tako so izgledale dolge vrste ženic in mladeničev, ki bodo dober tedni dni od rane zore do poznega večera pridno obirali hmelj in šteli škafe ter z njimi svoj skromni zaslužek.

Obiravci so bili letos dobre volje, saj je hmelj v Savinjski dolini precej lep in bodo tudi več nabrali. Le dež jih je nekoliko motil. Želijo si sonca in dobrega zaslužka.

3600 delavcev brez kruha

ANGLEŠKI KAPITALISTI SO RAJŠI USTAVILI OBRATOVANJE KO DA BI USTREGLI ZAHTEVAM DELAVSTVA

Rudnik Trepča je nedavno ustavil svoj obrat. Uprava je odpovedala službo vsem delavcem in nameščencem in je tako 3600 ljudi na cesti brez kruha. Odpovedana so jim tudi stanovanja. Kljub izredno težkemu udarcu so ostali rudarji mirni. Trgovci še nadalje dostavljajo delavcem živež.

Rudniška uprava je v svoji objavi izjavila, da ustavlja obrat do preklica. V Kosovski Mitrovici je gospodarsko življenje skoraj izumrlo. Mnogi trgovci se boje, da bodo morali opustiti svoje trgovine.

PROTI CEPITVI ZBORNICE TOI

Nedavno je bila v Ljubljani seja uprave Zveze industrijcev za dravsko banovino, na kateri so razpravljali o ustanovitvi samostojne industrijske zbornice. O istem vprašanju je bila včeraj tudi seja industrijskega odseka Zbornice za TOI. Sprejet je bil sklep, da govore narodni, gospodarski in stanovski interesi te važne gospodarske ustanove proti kakršni koli cepitvi obstoječe skupne zbornice. Industrijski odsek zbornice je izvolil štiri člane, ki bodo o načelnih razlogih razpravljali z zastopniki Zveze industrijcev.

FANTOVSKA OBRAČUNAVANJA

V Mariborsko bolnišnico sta se zatekla dva mlajša fanta, ki sta oba žrtvi fantovskih obračunavanj na podeželju. 18-letnega posestnikovega sina Franca Lovca iz Sp. Loznice pri Makolah je napadel v Mostečnem na cesti neki Alojz Horvat ter ga nevarno ranil v roko in ramena. — V Plaču pri Svečini pa sta posestnikov sin Stanko Kovačič in viničarjev sin Paš prav tako na cesti počakala s koloma 27-letnega težaka Leopolda Paka in ga resno obdelala. Vzrok obeh pretepev je pijanost in staro maščevanje.

o. Prosvetno društvo v Št. Danijelu nad Prevaljami ponovi v nedeljo, 20. t. m., koroško narodno igro »Miklova Zala«.

o. Smrtna kosa. V Črničah v Istri je umrl 88-letni posestnik Jože Lazar, oče razvnanjskega šolskega upravitelja gosp. Lazarja. Pokojni Lazar je bil znan kot zaveden narodnjak.

o. Podružnica SVD v Ormožu priredi v nedeljo, 20. t. m., poučni izlet sadjar-

jev v Slovenske gorice. Odhod iz Ormoža ob 7.23 z vlakom do Žerovincev. Izleta se udeleži tudi sreski kmetijski referent iz Ptuj, ki bo med izletom predaval o posameznih panogah kmetijstva.

o. Iz železniške službe. Prometnik Jakob Vrečko v Brezno-Ribnici je imenovan za šefa te postaje. Službeno so bili premeščeni prometniki Vladislav Batista od Sv. Lovrenca na Dravskem polju v Kresnice, Ivan Žibert z Grosuplje v Ptuj, Albin Zor iz Ponikve v Brezno-Ribnico; na lastno prošnjo so premeščeni Fran Gerlovič iz Zagorja v Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Leo Lenard iz Vidma-Krško v Gornjo Radgono, Aleksej Kononenko iz Ptuj v Celje, Milenko Stanič iz Brezna-Ribnice v Mokro goro na področju sarajevske direkcije in Fran Obranič iz Velike Lake v Ormož.

o. Strela požiga. Na Stražišču pri Prevaljah je strela zanetila požar v gospodarskem poslopiju posestnika Ivana Bromana, ki mu je ogenj vse uničil. Škoda je zelo velika.

Obmejni narodno-gasilski tabor

Prostovoljna gasilska četa pri Sv. Ani v Slov. gor. bo v nedeljo 10. septembra priredila na idilično krasni točki naše meje pri Sv. Ani velik narodno-gasilski tabor pod pokroviteljstvom starešine gasilske zveze ministra g. Snoja. Ob tej priliki bo tudi položitev temeljnega kamna za nov gasilski dom, ki ga bo zgradila četa pri gasilskem opazovalnem stolpu. Tabor bo v proslavo 20 letnice osvobodjenja s sodelovanjem vseh v občini obstoječih kulturnih in prosvetnih

Celje

c. Opatijska cerkev v Celju je dobila nov zvon, ki tehtal 460 kg. Ta zvon je bil prelit iz prejšnjega, ki je tehtal 270 kg. Zvon je vili mariborska livarna inž. Bühl v Mariboru. — Tudi cerkev sv. Miklavža bo dobila sčasoma še tretji zvon. Nekaj denarja je že zbrana, drugo se še nabira.

c. Umrla je v mestnem zavetišču v Medlogu 66 letna mestna reva Ivanka Vrhovnikova.

c. Celjska policija je aretirala 18 letnega Slavka K. iz Maribora, ki je v Sp. Pirničah na Gorenjskem ukradel nekemu pekovski pomočniku kolo. Aretriranega Slavka K. so izročili sodišču, kolo pa so vrnili lastniku.

c. Zaprto Julijano Terčičevo, ki je v zvezi z umorom Ocvirkovih v Medlogu, so na praznik peljali z Alojzom Grebenškom na kraj zločina v Medlog. Terčičeva taji svojo zvezo z zločinci, zapleta pa se pri zasliševanju v protislovja. Njena krivda na so-udeležbi je dokazana.

c. Nesreče in napad. 21 letni delavec Ciril Freitag iz Zagrada v celjski okolici si je pri delu prerezal dlan desne roke. — 25 letni trgovski potnik Alojz Kozole od Sv. Krištofa pri Laškem je med vožnjo s kolesom padel na cesti s kolesa in dobil hude poškodbe na glavi. — 10 letni sin posestnice Josip Šteble iz vojniške okolice je doma padel in si zlomil desno roko v zapetju. — 25 letnega mesarskega pomočnika Stanka Štiglica iz Rečice ob Savinji sta zvečer napadla Ivan Filač in Ivan Benda iz Radmirja, ga podrla s kolesa in ga težko poškodovala po desni roki. — 5 letnega sina posestnika Vinka Vražiča iz Huma ob Sotli je zgrabila mlatilnica in mu zdrobila dva prsta na levi roki. — 25 letna žena delavca Cecilija Privorškova je v Trnovljah padla s kolesa in si zlomila desno roko v podlaktu. — 61 letna prežitkarica Jera Tramskova iz Rogaske Slatine je doma padla in si zlomila desno roko v laktu. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

c. Z obiranjem hmelja bodo te dni pričeli v Savinjski dolini. Prve obiralke hmelja so se že pripeljale v Celje in potujejo dalje v Savinjsko dolino.

c. Pevski koncert bo priredilo pevsko društvo „Jadran“ iz Maribora v nedeljo, 20. t. m., ob 10.30 v mestnem parku v Celju. Zbor šteje 45 pevcev in bo zapel 17 narodnih in domoljubnih pesmi. — Zvečer istega dne priredi „Jadran“ koncert v zdravilišču na Dobrni.

c. Iz celjske postaje. Iz Sibenika je bil premeščen v Celje višji kontrolor Franc Gerl, iz Celja pa je bil premeščen v Grosuplje kontrolor Roman Oberlindtner.

c. Strokovna obrtna nadaljevalna šola v Celju. — Vpisovanje za šolsko leto 1939/40 bo v nedeljo, 27. t. m., od 9. do 12. ure v pisarni. Pri vpisu je treba predložiti v smislu čl. 37. uredbe o organizaciji strokovnih nadaljevalnih šol: 1. krstni (rojstni) list, 2. izpričevalo o poslednjem šolanju, 3. učno pogodbo in 4. zdravniško potrdilo o telesni sposobnosti. — V nedeljo, 3. septembra, se naj zberejo vsi učenci, ki bodo v šol. letu 1939/40 obiskovali zavod ob 8. uri v telovadnici zaradi dodelitve v posamezne oddelke in razglasitve učnih ur. Gg. mojstre se opozarja, da po-šljejo tega dne brezpogojno vse šoloobvezne vajence v šolo, ker se po izvršeni dodelitvi v oddelke ne bo več moglo upoštevati posebnih želj.

— O jej, v tem mohamedanskem mestu pa res ne moremo pristati.

Pismo uredniku

Na Gradišču ob severni meji so te počitnice taborili mariborski srednješolci pod vodstvom g. prof. Gruntarja. „Večernik“ je prinesel že nekaj poročil o delovanju mariborskih srednješolcev na Gradišču, te dni pa nam je poslal kmet z Gradišča s trdo roko napisano pismo, iz katerega je razvidno, s kakim razumevanjem je prebivalstvo sprejelo srednješolsko mladino. Pismo je obenem pretresljiva podoba do danes zapuščenega podeželja. Kmet pa piše takole: Gospod urednik! — Prebivalci Gradišča ob severni meji se pristrčno zahvaljujemo g. prof. Gruntarju, ki je izbral iz svojih vrst študente, osnovni delovni tabor in prišel z njim v počitnicah k nam obmejnim kmetom ter nam pomagal pri delu. Zahvaljujemo pa se tudi našemu šolskemu upravitelju g. Turku, ki nam vedno pomaga, če je le mogoče, in ki je tudi zdaj posredoval, da nas je obiskala srednješolska mladina. Enako se zahvaljujemo tudi vsem študentom, ki so žrtvovali svoje počitnice, se udeležili tabora ter priporakali kakor vojak k nam na mejo. Pomagali so nam pri delu, in povrh vsega tega skrbeli še za zabavo. Predvajali so kino v šoli, da je marsikateri naših ljudi, ki še ni videl kaj takega in bi tudi mogoče nikdar ne videl, imel priliko zdaj videti. Ob takih predstavah so študentje imeli lepe nagovore, iz katerih se je obmejno ljudstvo marsikaj dobrega naučilo. Posebej pa se še moramo zahvaliti tabornemu zdravniku g. Remsu, ki se je zelo zanimal za vsakega, ki je bil potreben zdravniške pomoči; pomagal je kolikor mu je bilo mogoče — povrh vsega pa še brezplačno. Naj bo na tem mestu izrečena tudi zahvala njegovemu očetu, lekarnarju g. mg. Remsu, ki je dajal potrebna zdravila.

Taborjenje je res lepa zamisel, z njim bodo naši študentje ustvarili ljudsko edinstvo. Mi, ki smo zapuščeni v tej obmejni pokrajini in zaradi slabih cest odrezani od našega zaledja, smo vedno veseli, če le kdo pride s pravim zanimanjem k nam ter se hoče vživeti v naše razmere in med nami malo živeti. Takšno sodelovanje naj bi se še tisočero pomnožilo, pa boste videli, da bo zasijalo lepše bratsko življenje med nami. Torej še na svidenje! — Vas, g. urednik, pa lepo pozdravljamo vsi Gradiščani, želeč, da „Večernik“ tudi nadalje skrbi za našo severno mejo.

K. S., kmet.

Maribor

Ob obisku bolgarskega pisatelja

Nekaj zanimivih ugotovitev na račun slovenskega klikarstva in zagrizenosti

Ta dni je obiskal Maribor in severno mejo znani bolgarski pisatelj g. Dimitar Pantelev iz Sofije, ki kot iskren prijatelj Slovencev nadaljuje delo pokojnega prof. Bezenška. Pridno prevaja slovenske pesnike in pisatelje, obenem pa stalno opozarja Bolgare na slovenske razmere tudi s svojimi članki in predavanji. Zelo dobro pozna Ljubljano in Gorenjsko; kot vnet planinec je preplezal vse naše Julijske in Savinjske planine. Njegovo prijateljstvo nam je tem dragocenejše, ker je g. Pantelev kot parlamentarni knjižničar v stalnem stiku z bolgarskimi poslanci, ki jim daje informacije o naših zadevah.

G. Pantelev je bil gost mariborske Jugosl.-bolgarske lige. V spremstvu njegovega predsednika prof. J. Šedivja in ostalih odbornikov si je ogledal Mariborski teden, mestne znamenitosti, bližnjo okolico in po naključnosti g. župana se je odpeljal z avtom tudi k Pohorskemu domu, kjer se je v družbi g. mestnega nadsvetnika Barleta in njegove družine, prof. Baša, dr. Dolaria in dr. razvila intimna družabnost. Spoznali smo, da imamo o perečih mednarodnih vprašanjih kakor v Bolgariji tudi pri nas popolnoma enake nazore.

V mestni knjižnici so g. Panteleva zanimali posebno stare slovenske in pa bolgarske knjige. Ugotovil je, da ima študijska knjižnica nekatera dragocena bolgarska dela, ki so celo v Bolgariji velika redkost. Izredno ga je navdušil mestni muzej. Revna Bolgarija sicer posveča veliko skrb kulturnemu dvigu in naravnost očetovsko skrbi za muzeje, gledališča in knjižnice — javno knjižnico mora imeti vsaka občina — vendar ima samo en muzej, ki bi se mogel meriti z mariborskimi. Drugi muzeji na Balkanu imajo morda neprimerno večje podpore, toda mariborski je muzej v muzeju, kjer se naravnost čudovito hitro večajo zbirke in ki je že zdaj po svoji ureditvi lahko vzor tudi mnogim večjim. Mariborsko zgodovinsko in muzejsko društvo sta

klasična primera, kaj more ustvariti delavna duhovna in laična inteligenca, če se dvigne pri delu na nadstrankarsko stališče. Po mnenju g. Panteleva je mariborski muzej ne samo ponos Maribora in Slovenije, ampak vsega južnega Slovanstva. Največja privlačna sila za tujski promet v Sloveniji bo mariborski muzej, ko bo popolnoma urejen.

Naš gost se je na severni meji lahko prepričal, da Ljubljana in Gorenjsko ne predstavljata pravega slovenskega duha. Tam je namreč težko najti Slovence, ampak predvsem samo strankarje. Strankarska zagrizenost dosega tam tako stopnjo, da tudi-tujce hočejo prisiliti, da sodelujejo pri njihovih malenkostnih sporih. Ena stran slika v najbolj črnih barvah drugo in narobe, oba pa kaj radi pozabljata pred tujci poudarjati to, kar je vsem Slovincem skupno. Klikarstvo se je spozabilo tako daleč, da je hotelo pritegniti v domače spore celo papeževnega legata kardinala dr. Hlonda, ko je del udeležencev kongresa Krista Kralja hotel prepričati papeževnega legata, da drugi del udeležencev ni katoliški, ampak vsaj krivoverski, če že ne boljševiski, kar pa se ni posrečilo, ker E. kardinal Hlond delgacije ni sprejel. Zato se je g. Pantelev naravnost čudil, ko ni mogel v Mariboru ugotoviti pri nobenem človeku, s katerim je

prišel v dotiko, kateri politični stranki pripada, ker je bil vsak v razgovoru z njim samo Slovenec in Jugoslovian. Našel je tukaj tisto vseslovensko čustvovanje, ko se pristržno medsebojno pozdravljajo in spoštujejo Sokoli in Slovenski fantje, ne da bi se odrekli svojih nazorov. Občudoval je delo obmejnih učiteljev in duhovnikov. Kaj še le bi ustvarili, če bi merodajni krogi njihovo delo dovolj upoštevali in ga temu primerno tudi nagradili!

V razgovoru z g. Pantelevom smo ugotovili, da Ljubljana mnogo premalo pozna severno mejo in da zato včasih nehoti daje tudi napačne ali pa celo škodljive informacije. Ko nam je naš dragi gost pripovedoval, koliko so storili v zadnjih letih za bolgarskega kmeta, smo se zavedeli, da še pri nas nismo zagrabili problema pri jedru in kako potrebno je, da bi naši merodajni krogi spoznali razmere in reforme v bolgarski vasi. Zato je prav, da pripravlja mariborska Jugosl.-bolgarska liga za prihodnje leto ne samo ekskurzijo izobražencev, ampak tudi ceno ekskurzijo slovenskih kmetov v Bolgarijo.

Našemu prijatelju g. pisatelju Pantelevu kličemo: na veselo svidenje v jeseni na mariborskem bolgarskem tednu! J. G.

Uradovanje v pobreški občini

VSEPOVSOD JE TREBA UPOŠTEVATI PRAVILO: ČAS JE ZLATO!

Stal sem v dolgi vrsti občanov v pred-sobi pobreškega občinskega urada. Vsi smo težko pričakovali, da se odpro vrata do gospodov, kamor bo mogel vstopiti naslednji občan. Uradovanje je šlo silno počasi od rok in dolge ure so godrnjale prestali ljudje. Končno so mnogi morali oditi, ne da bi opravili svoj posel. Med njimi je bilo več takšnih, ki so prišli po celo uro daleč. Po napornem delu so morali stati v občinskem uradu in čakati na vrsto. Zabavljanja in pritoževanja

je bilo na pretek. Rekel bi, da upravičeno, ker so uradne ure za stranke zelo pomanjkljivo določene. Za stranke uraduje pobreški občinski urad samo popoldne, kar je za tako veliko občino gotovo premalo. Poleg tega kličejo na en dan toliko strank, da jih uradniki ne morejo odpraviti. Vse to je v škodo občanov in občine same ter ustvarja slabo voljo med prebivalstvom. Zato naj g. župan te nedostatke skuša čimprej odpraviti. -k.

m. Ostavko na državno službo je podala Olga Lekan, zvaničnica III. skupine pri predstojništvu mestne policije v Mariboru. Njena ostavka je bila sprejeta.

m. Veliko pomanjkanje drobiža občutijo te dni po Mariborskem tednu naši trgovci. Morda bo z novimi kovanci nastopilo izboljšanje.

m. Telefonsko slušalko je nekdo ukradel pivovarnarju Tscheligiju iz veže na Koroški cesti.

Pomenek z novelistko Branko Jurco

Na svoji kratki literarni poti sem se srečal že z nešteti slovenskimi literati, pa tudi s premnogimi literarnimi začetniki, ki so se trudoma borili, da bi zajezili na steze slovenskega Parnasa. Večino zadnjih je dičila lastnost, katere vidni znak sta umetniška krava in širokokrajni klobuk, v razgovoru pa nenehni pomenek o lastni osebnosti. Verjemite mi, da so človeku, ki ni prišel v slovensko literaturo zaradi nje same, ampak da ga je v njo vrglo življenje, ki mu je narekovalo njegovo pisarjenje, taki pomenki nad vse priskutni. Vsem tem ljudem bi hotel povedati, da smo mi vsi, tudi tisti, ki pisarimo, v prvi vrsti ljudje, ki živimo, potem dolgo nič... in na koncu koncev šele literati. Nihče pa ne živi na svetu zaradi literature. Literat, ki vidi samo literaturo — Bog z njim! Tako sem začel skoraj na strampot, hotel pa sem samo povedati, da se mi še ni zgodilo, da bi koga poznal, govoril z njim, pa ne bi prav nič slutil, da piše in da je napisal že nekaj novel, kakor se mi je zgodilo pri Branki Jurci.

Ko je Branka Jurca zaslutela, zakaj sem načel pomenek z njo, mi je takoj povedala, da se ji zdijo taki razgovori bedasti, kar ji verjamem, saj je prav s svojo prvo novelo, ki jo je objavila v zadnji „Sodobnosti“ dovolj močno povedala, da je ena izmed onih, ki jo je prineslo v našo literaturo življenje in ne literatura, da bi prav z mirno dušo upal zapisati, da nam bo še drobna Branka Jurca marsikaj povedala, seveda ne v razgovorih, ampak v prihodnjih novelah, za katere daj Bog, da bi jih še dobi napisala. Prva njena novela je pokazala, da je Jurca prehodila v sebi

m. Tatvina ročnega vozlička. Trgovki Mariji Kager na Državni cesti je neznanec z dvorišča odpeljal ročni voziček, vreden 200 dinarjev.

m. Vremensko hišico so izropali. Na Slomškovem trgu je nekdo razbil šipe na vremenski hišici ter odnesel iz nje 3 termometre in barograf. Škode je okrog 2000.

m. Zaradi ljubosumnosti je napadla na cesti hišnica J. J. gospe P. B., ko se je vračala s trga proti domu; z ranjeno roko se je morala gospe P. B. zateči k zdravniku po pomoč.

m. Pasja zalega se je v zadnjem času močno pojavila v ulicah Beograjski, Parmovi in še posebej v Dalmatinski. Tu v nekem podstrešju privezan pes, ki dan in noč strašno tuli. Prav bi bilo, da se ta uboga, lačna mrcina takoj odstrani. Prebivalci teh ulic smo že siti tega zoprnega tuljenja. Upamo, da se kdo usmili trpeče živali.

* Danes večer, četrtek, koncert v mestnem parku pri ugodnem vremenu od 20. do 21.30 ure. Igra godba Drava.

* Milijoni še niso izžrebani! Pohitite in nabavite si pravočasno srečke drž. redne loterije pri VIRU SREČE „Putnik“ Maribor. Vsak je svoje sreče kovač!

* Posetite TRST z avtokarom „Putnik“ Maribor od 6. do 8. septembra (3 dni). Cena le 250 din. — Kolektivni potni list. Prijavite se takoj!

* Izlet v GRAZ v sredo, dne 23. avgusta, s „Putnik-ovim“ avtokarom za le 100 din. Takojšnje prijave pri „Putnik-u“, Maribor—Celje—Ptuj.

Nočna lekarniška služba (od 12. do vključno 18. t. m.): Lekarna pri Sv. Arehu, Glavni trg 20, tel. 20.05. Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22.70.

Kino

* Esplanade kino. Od srede naprej „Jo-sette“, Simona Simon.

* Grajski kino. Od sobote dalje veliki Warner Bros film Krvavi kapetan, Capitán Blood. Velefilm z Erol Flynnom v glavni vlogi. Naš prihodnji spored „Pesteur“ rešitelj človeštva.

* Kino Union. Od danes do petka „Tajfun“.

Radio

Petek, 18. avgusta

Ljubljana: 12. Plošče; 13.20 Koncert RO; 19.13 Predavanje: 19.40 Narodnostna ura; 20. Plošče; 20.10 Zenska ura; 20.30 Koncert RO s petjem; 22.30 Plošče. — Zagreb: 20.30 Dueti, pojeta Vera Grozaj (sopran) in Lica Telišman Šimatović (alt). — Beograd: 12. Opoldanski koncert; 13.10 Narodni pesmi; 22.15 Koncert na dveh klavirjih. — Sofija: 18. Vesela glasba; 20.15 Dvodelna opera „Don Pascal“. — Bukarešta: Rossinijev „Seviljski brivci“ (opera). — Stockholm: Wagnerjeva opera „Tannhäuser“ (III. dejanje). — Berlin: Leharjeva opera „Vesela vdova“. — Radio Paris: 19.05 Simfonični koncert. — London Reginald: 20. Simfonični koncert (Beethoven). — Bratislava: 20.45 Slovaške pesmi v Romuniji; 21.15 Sodobna slovaška glasba. — Budimpešta L: 19.25 Orkestralni koncert; 22.2. Ciganska godba. — Praga: 20.20 Pesmi in plesi. — Varšava: 22.20 Violinski koncert.

Gradbeno gibanje in najemnine

KLJUB PRIRASTKU STANOVANJ SO NAJEMNINE ŠE VEDNO VISOKE

V Mariboru je bilo letos gradbeno gibanje izredno živahno. Stavbeniki so zgradili mnogo novih stanovanjskih hiš in številno stanovanj se je znatno povečalo. Samo v mestu smo dobili doslej okoli 100 novih stanovanj, enako število pa tudi v bližnji in daljni mariborski okolici. Sprid tega dejstva je nerazumljivo, zakaj so stanovanjske najemnine še vedno tako visoke, kakor v času najhujše stanovanjske krize. Ponekod so najemnine še celo višje. Življenski standard se ni nič dvignil in pomenijo zato tako visoke najemnine težak udarec onim, ki nimajo lastne strehe.

Letošnje visoko razvito gradbeno gibanje naj bi izrabilo Društvo stanovanjskih najemnikov za akcijo za znižanje stanovanjskih najemnin zlasti za stanovanja nižjih in srednjih slojev. Nikakor pa ne smejo dopustiti celo zvišanje najemnin, kakor se to po mestu ponekod šušlja.

V primeru neuspele akcije naj bi se društvo pobrigalo za kakšno gradbeno akcijo, ki bi omogočala malemu človeku gradnjo enodružinskih stanovanjskih hiš, kakor imajo to v Zagrebu. Tam se je akcija lepo obnesla in nove hišice vstajajo iz zemlje kakor gobe po dežju. -ig.

m. Premestitve v železniški službi. Premješeni so Matevž Kojič s postaje Pragersko v Maribor, Štefan Premzel s Pragerskega v Maribor, Jože Knehtl s postaje Sevnica v kurilnico v Mariboru in Franc Šabeder s postaje Celje na postajo Maribor.

m. Poročila sta se nadzornik policijskih agentov g. Anton Pukšič in gđ. Danica Lah.

m. Pogreb tragično preminulega Žiberne Jožeta, zvaničnika drž. žel., bo danes ob 17. uri iz mestne mrtvašnice na frančiškansko pokopališče.

m. Nov tržni red. Mariborski tržni nadzornik g. inž. Večerjevič pripravlja nov tržni red, ki ga bo predložil občinskemu svetu v odobritev.

m. Službe božje za planince bodo v nedeljo pri naslednjih pohorskih postojankah: ob 9. pri Mariborski koči, ob 10. pri Sv. Arehu, ob 9. na Smolniku, ob 9. na Urški gori in ob 11. na Kremžarjevem vrhu. V mariborski frančiškanski cerkvi pa ob četrti na pet.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Dne 16. t. m. so bili izžrebani sledeči večji dobitki:

Din 200.000.—:	4816
Din 50.000.—:	78520
Din 40.000.—:	27676
Din 30.000.—:	47290 90000
Din 20.000.—:	1798 83669 85096
Din 16.000.—:	112 52220 80763 99012
Din 12.000.—:	6607 97054

Din 10.000.—:	102 9446 19619 31424 32272 37238 50141 50763 51198 56551 66343 66677 71182 76189 78169 78383 82376
---------------	--

Din 8000.—:	444 4366 10858 13688 17368 17732 24975 26519 21907 30719 41339 49308 59558 60850 61821 67281 70206 70297 73565 74466 78035 80580 82965 87386 97064
-------------	--

Din 6000.—:	237 1107 8063 12675 15421 22989 26077 34536 37960 41069 41676 46982 49358 61559 63497 65431 65700 67829 68977 70659 71274 76126 77133 80555 85641 91204 99652
-------------	---

Din 5000.—:	17044 21234 25828 33130 39015 40859 41142 57337 58383 60753 67771 71099 77005 85231 86258 86447
-------------	---

Din 4000.—:	1833 2069 4739 7537 9391 9401 11092 11847 15738 19066 21538 29931 23268 29442 31658 33224 33504 33629 36254 3807 42200 42850 46219 52603 54102 55565 56887
-------------	--

Din 2000.—:	60768 62682 62859 63817 64720 65534 65953 73088 73969 75764 86188 87006 87687 89899 91759 92020 96029
-------------	---

Srečka štev. 32.272, ki je zadela din 10.000.—, je bila kupljena pri nas.

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Kultura

Sodobnost, štev. 7-8

Dvojna številka nove Sodobnosti prinaša na uvodnem mestu Mesesnelovo predavanje o umetniku in njegovi dobi. Članek bo razbistril glavo marsikomu, ki si še danes nikakor ni na jasem, kakšen je odnos umetniškega ustvarjanja do sodobnega življenja in kje bodi mesto umetniškega ustvarjanja v sodobnem življenju. Po avtorju likovna umetnost ne more služiti le razveseljevanju in pokojnemu uživanju, ampak mora dajati tudi tisti kruh, po katerem danes žela človeka bolj kakor kdaj koli poprej. Današnji surrealizem postaja vse bolj spekulativen in rafiniran v iskanju poti, ki vodijo proč od narave, ter ne vodi kot tak v svet absolutnih človeških vrednot. Tak umetnik uživa in čustvuje le za obliko, odmaknil pa se je od živega toka življenja. V zagovor svojih trditvev navaja avtor vrsto umetnikov, med njimi Španca Goya, ki ni zbežal pred resnico, ki mu je zbudila umetniško vest ter mu narekovala dela take globine, ki nam še danes utrjujejo človečanske ideje. Goya ni šlo za ustvarjanje novega stila, ampak za čim tesnejše povezanost s svetom. Tudi Daumier, ki je posvetil svoje delo politični satiri in karikaturi, je s svojim vročim občutenim srcem ustvaril dela, ki bodo preživela vse artistične rafiniranosti našega časa. Enako se je impresionistu Vincentu van Gogh zgotostila podoba njegovega sveta. Skratka povezanost umetnosti z resničnostjo ustvarja dela trajne in etične podlage, odklanjanje od resničnosti pa jo zaveja na pota dekadence. Avtor konča z besedami, kjer ugotavlja, da se bo moral umetnik povrniti od spekulacije na zemljo in se intenzivno pečati s problemi časa in ljudi, moral se bo ogreti in stopiti z artističnega prostora v prvo bojno vrsto, kakor vedno, kadar je šlo v preteklosti za reševanje človeka in njegove kulture. Prav zadnje je nekaterim našim umetnikarjem in njih kritikom tako težko dopovedati. Izmed člankov sta še v prvem delu Poljančeva razprava »Znanost in politika«, kjer prihaja pisec do znanih ugotovitev, da je politika koncentriran izraz ekonomike. Logarjeva študija »Družbi in narodnosti«, ki se bo še nadaljevala. Nadaljuje se tudi Miško Krančeva novela »Pot med hlaženem«, v kateri prikazuje pripovednik rast zatiranega prekmurskega dekleta. Povsem novo ime pa se je pojavilo v našem literarnem svetu z novelo »Vrnitev«, ki jo je napisala mlada Mariborčanka Branka Jurca. Snov za zgodbo je vzeta iz jetniškega življenja, pripoveduje pa nam o kaznjencu Jožetu, ki pride po desetih letih iz ječe ter tragično spozna, da so ga domači — žena in otroci v tem dolgem času izbrisali iz spomina, in da so si uredili življenje brez njega. Z novelo, ki jo odlikuje precejšnja izrazna moč pripovedovanja, si je mlada pripovednica

krempko vrezala brazdo v mlado slovensko realistično prozo. Odlikujejo pa novelo tudi psihološko dognani in dojeti prizori. Izmed pesmi so priobčili tri Igo Gruden »Pesnikovo srce«, »V cvetočem vrtu« in »Jesensko pesem« in eno mladi Zima Vršaj »Utrinek«.

V »Naših problemih« je Vlado Vodopivec obdelal z družabnega, zgodovinskega in pravnega vidika veliko tekstilno stavko leta 1936. Zanimive so v razpravi glede stavkovnega gibanja zasedbo tovarniških objektov ugotovitve, kako je postopala v takih primerih Blumova vlada ljudske fronte. »Politični obzorik« prinaša članek Rud. Kyo v s k v a o Sredozemlju, o borbi za turško dedščino v Sredozemlju ter o svetovni vojni, nje izidu in novi borbi za porazdelitev kolonij in raztresenih sfer na obalah Sredozemskega morja, in članek A. K.-ja o novem vozu evropske politike, to je o Danzigu. Zvezek zaključuje polemika Kermavnerjeva legenda o Simonu Gregorčiču in legenda o Henrikumu Tumi o sporni točki iz pesnikovega življenja. Kosovo polemika z Vebrom o vprašanju malega naroda ter poročilo Pirjeveca »Dve novi publikaciji o bibliotekskih problemih«.

k Planinski vestnik. Štev. 8-9. V novo številko so prispevali Marijan Čadež študijo »O vzrokih postanka in razvoja neviht«. Josip Vandot piše o zgodovini kresovanja v gorejskih planinah, dr. Josip Šašel pa je prispeval etnografsko-zgodovinski pogled »Malo čez Ljubeljo«. Dr. Fran Tominešek razpravlja v sledečem članku »Kako je SPD postajalo in postalo gospodar na lastni zemlji«, glasbenik Marijan Lipovšek opisuje pot, ki jo je napravil s kolesom čez kočevsko in gorsko kotarsko hribovje na Jadran, urednik pa je prispeval zanimiv članek o alpinizmu v carski Rusiji in v URSS. Številko zaključujejo društvene vesti in občni zbori SPD. Iz priložene statistike SPD je razvidno, da je imelo društvo lani 7862 rednih članov, mladinski odsek 1913, akademska skupina 976.

k Inž. Štebi, »Za samoupravo Slove-nije«. Zadruga »Slovenski tisk« v Mariboru bo izdala v kratkem razpravo inž. Štebija »Za samoupravo Slovenije«.

kSlovenska odrska dela v Skopju. V novi gledališki sezoni namerava skopsko gledališče vprijeti tudi več slovenskih odrskih del, med njimi Jožeta Kranjca dramo »Direktor Čampa«, Kreftovo zgodovinsko dramo »Matija Gubec« in Kreftovo komedijo »Kreature«, ki smo jo videli pri nas pod naslovom Malomeščani in ki je doživela velik uspeh tudi v Pragi.

Ne pozabi naročnine!

Šport

Prvenstvo mariborskega okrožja 1939-40

Poslovni odbor je na sinočnji seji v navzočnosti zastopnikov nekaterih klubov izžrebal prvenstvene termine za prvi razred LNP-a. Za prvorazredne klube mariborskega okrožja so določeni naslednji termini:

27. avgust: Rapid—Mura, Gradjanski—Železničar;
3. september: CSK—Rapid, Maribor—Gradjanski, Mura—Železničar;
10. septembra: CSK—Mura, Železničar—Maribor;
24. september: Železničar—Rapid, Gradjanski—CSK, Mura—Maribor;
1. oktober: Rapid—Maribor, Gradjanski—Mura;
8. oktober: Maribor—CSK;
22. oktober: Rapid—Gradjanski, CSK—Železničar;
29. oktober: Mura—Rapid, Železničar—Gradjanski, CSK—Maribor;
5. november: Rapid—CSK, Gradjanski—

Maribor;
10. marec 1940: Gradjanski—Rapid, Mura—CSK, Maribor—Železničar;
17. marec: Rapid—Železničar, CSK—Gradjanski, Maribor—Mura;
24. marec: Maribor—Rapid, Mura—Gradjanski;
31. marec: Železničar—Mura

7. aprila: Železničar—CSK.
Iz razporeda je razvidno, da med prvorazrednimi klubi našega okrožja ni več pobreške Slavije, ki se je za svoj obstanek v I. razredu potegovala. Ker so se poedini klubi izjavili proti temu, da ostane Slavija v I. razredu, je postopal LNP po propozicijah. Za trdno pa pričakujemo, da bo mo v prihodnjem jesenskem prvenstvu zopet imeli priliko pozdraviti Slavijo v I. razredu.

Termine mariborskega II. razreda in ostalih skupin bo izžrebal na svoji prihodnji seji Okrožni odbor v Mariboru.

Otvoritev mednarodne sezone

Za nedeljo se nam obeta prvovrsten atletski in nogometni sport. Proti SK Rapidu bo gostoval renomirani GAK iz Gradca. Ob 15. se bo pričel na Rapidovem igrišču atletski dvoboj: 100 m, skok v višino, 800 m, skok ob palici, 3000 m, štafeta 4x100 m, štafeta 400x300x200x100 m pa bo v odmoru nogometne tekme, ki se bo pričela ob 17. GAK je ob priliki svojega zadnjega gostovanja proti SK Železničarju zapustil kar najugodnejši vtis ter je tudi tokrat pričakovati lepega nogometa.

VISOK PORAZ CSK V KRIZEVCIH

Čakovečki SK je odigral na praznik prijateljsko nog. tekmo proti Gradjanskemu SK v Krizevcih ter izgubil v razmerju 0:6. Proti koncu tekme so se pokazali gosti jako nedisciplinirani. Ker jim je sodnik G. Višnjič izključil dva igralca, so hoteli odstopiti, sodnik pa je radi tega tekmo prekinil.

ZEMUN V NACIONALNI LIGI

Upravni odbor JNS-a je na svoji zadnji seji vzel na znanje, izstop Ljubljane iz

Šah

Amaterski turnir v Zagrebu

Do konca skupinskega turnirja je še pet kol, pa je vendarle še vedno nejasno, kdo vse bo prišel v finalno borbo. Vstop v finale sta si seveda že zagotovila oba vodilna v skupinah: prof. Gabrovšek in Gligorič. O ostalih pa se more za enkrat samo ugibati, kajti možna so še razna presenečenja, ki jih je turnir v Zagrebu poln.

Rezultati 10. kola. A skupina: Feuer—Atijas 1:0, Gottlieb—Majstorovič 1/2, Pavlovič—Muha 1:0, Pavlovič—Medan 1:0, Šiška—Rajkovič 1/2, Gligorič—Ivkov 1:0, Licul—Jerman 0:1, Drašić—Mlinar 0:1.
B skupina: Subarić—Slokan 1:0, Kon—Kurjački 1:0, Savić—Stakić 1:0, Sorli—Weiss 1:0, Lončarić—Berner 1/2, Carev—Muždeka 1:0, Cindrič—Rabar 0:1 in Gabrovšek—Filipičić 1:0.

Stanje po 10. kolu. A skupina: Gligorič 9, Rajkovič, Šiška in Jerman 7, Majstorovič 6 in pol, Pavlovič in Feuer 5, Gottlieb 5 in pol, Drašić 4 in pol, Licul in S. Pavlovič 4, Ivkov 3 in pol, Mlinar 3 in pol (1), Muha 2 in pol, itd.

B skupina: Gabrovšek 9, Sorli in in Rabar 7 in pol, Savić in Berner 6 in

pol, Carev 6, Subarić in Weiss 5 in pol, Slokan 4 in pol, Stakić 4 itd.

139. FRANCOSKA OTVORITEV

(3. kolo zagrebškega turnirja)

Beli: Filipčić Crni: Subarić
1. e4, e6 2. d4, d5 3. Sd2, Sf6 (boljše je takoj 3... c5 4. exd5, exd5 5. Sf3 in šele sedaj Sf6) 4. Ld3 (pravilno je 4. e5!, Sfd7 in nato 5. Ld3!), c5 5. exd5, Dxd5 6. Sf3, exd4 7. De2, Se6 8. a3 (nepotrebno izgubljanje časa; boljše je 8. 0-0 ter na 8... e5 nadaljevanje z 9. Lc4 in grožnjo Sg5), Le7 9. Se4, 0-0 10. h3 (zakaj ne takoj 0-0?), Se5 11. Sxe5, Dxe5 12. f4, Da5+ 13. Ld2, Dg6 14. 0-3, Ld7! 15. g4! (beli ne vidi grozečih nevarnosti), Lb5! 16. Sf2 (na 16. Lxb5 sledi 16... Sxe4, na 16. Sxf6+ pa 16... Lxf6 17. Lxb5, d3+ itd.), Lxd3 17. exd3, Tac8 18. b4, Te2 19. Tfel, Tec8 20. Kh2, Sd5 21. Dd1, T2e6 22. De1, Ld6 23. Kg3, Sxf4 (bitka je sedaj odločena, beli ne sme vzeti konja zaradi Lxf4+ in Dc7+) 24. Txe6, Sxd3+ 25. Kh4, Dd8+ 26. Lg5, Sxe1 (zakaj vendar ne 26... Dxe5+! 27. Kxg5, Le7+ 28. Kh5, Sf4+ in mat!) 27. Txe1, 16 in beli preda.

Tone Čufar

Tam za turškim gričem

Vesela zgodba iz resnih časov

5

Župnik mu je spet žugal, a le bolj zaradi lepšega, zavoljo spodobnosti, kajti čez posvetno gosposko ni smel stresati hudih besed. Vedel je pa s farani vred, da je Janez govoril resnico, in na tistem mu je bil z vsemi, ki so stali pred cerkvijo, hvaležen za odkrito besedo. Saj je tudi dosti tvegal z njo. Če bi grof zvedel za njegovo puntarsko govorjenje, bi ga zaprl v temne kleti, biriti bi mu naložili kosti in za zmeraj bi se bil moral posloviti od fužin. A zdaj ni mogel več tiniti, kar je bil povedal; pa je dodal še to, da je Turek tudi tisti, ki z domačimi ljudmi je njihov sovrag. Tam za gričem ali kar doma. Koliko bolj pogumno bi se zakadili v pesnjana, če bi bil samo oni tam za goro. Pa jih tudi domači pesjan žuli, fužinarje in kmete.

Saj pravim: doma imaš grofa, za hribov pa Turka,« je zgovorni kmetič ponovil svojo misel.

Župnik je molčal kakor poprej, a zato Janez ni mogel brzdati jezika:

»Pravijo, da grof Turke komaj čaka, To je tista huda reč. Proda nas lahko, da sa-

mi ne vemo kdaj.«

Župnik je nehotе prikimal in se razvnel kakor pri pridigi:

»Če grof pokaže zemlji hrbet, ga mine bomo. Če on, ki mu damo mi največ pzemskih dobrot, pozabi, kjer živi in kdo ga redi, ne smemo pozabiti mi na svoje dolžnosti. Ko bodo zagoreli kresovi, takrat vsi vkup!«

»Zdaj pa na polič vina!« je dodal Janez.

Soseska je potegnila z njim. Dovolj resnega so se pomenili, pred cerkvijo morebiti še nikoli toliko. In ker je bil Turek še daleč za gorami, ker še ni bil pogledal izza griča, so si lahko mirne duše oplaknili grla in še za mizo spregovorili kaj pametnega in tudi veselega.

IV.

Grof je imel Janeza na piki. Res je bil dober kovač, ker se je na večkrat postavil za kovaško pravico, so mu ga biriti zatožili in zato je Janez tudi zdaj čakal, da bodo hude besede, ki jih je bil govoril, prišle do mogočnih ušes. Na samem se je večkrat praskal za ušesi, biriti bi lahko vsak dan planil po njem in ga v svojo

veliko zabavo vrgli v klet. Naložili bi mu klobas, da bi jih pomnil vse svoje žive dni, grof bi mu pa naročil, naj hodi Turke gledat za grič, jim kazat svojo korajžo, v fužini bodo pa opravili njegovo delo drugi, ponižni in taki, ki ne otrsajo svojih gobcev zoper gospodarje.

Janezova tiha bojazen je bila odveč, nihče ga ni bil nikomur zatožil. Ljudje so držali skupaj. Mučili so se s težkim delom in se bali turške nadloge, o kateri je vsepovsod tekla beseda. Kadar so Janezu omenili pesjane, se je na kratko odrezal:

»Pripravimo se, vsakdo po svojih močeh, da jih užugamo kadar bo treba.«

Skoval si je močno sekuro, si nabrusil nože in tudi drugim je pripravil orožje, če so ga zaprosili. Drugače je pa hodil k Micki, za katero je bil zmeraj bolj vnet. Razen resnične ljubezni ju je družila zaveda, da ne smeta prav ničesar zamuditi. V lepih mirnih časih bi čakala, kakor čakajo nekateri drugi ženini in neveste; zdaj jima pa ni kazalo. Vsak čas lahko prihrumi Turek. Kakor sta želela odnesti cele glave, tako sta se tudi bala, da ne bi padla v turško sužnost ali pa celo našla grenko smrt pod turško sabljo. Nikoli oč se ne bi videla na tem svetu. Zato je Janez pogosto zahajal k Micki, ki ga je bila vselej iz srca vesela. Prav malo so jima bili mar Turki, ko sta uživala ure slad-

kosti ter se veselila življenja in svoje mladosti.

Neko noč je pa udarilo plat zvona.

Farani so se zdramili iz trdega sna in v božjem strahu poskakali z ležišč. Nekje daleč je gorel ogenj. Brž so se toliko oblekli, da niso kazali sramote in delali pohujšanja, ki tudi v stiskah in trpljenju mi-ka grešne duše. Ženske so jadikovale in molile, gospodarji so pa preklinjali Turka in se ozirali po svojih domovih, če jih ni morebiti že ovil rdeči petelin. Pa ni bilo drugega ognja kakor onega daleč dol na velikem hribu. Večina faranov se je zbrala na koncu vasi, skoraj vsi moški so bili kolikor toliko oboroženi.

»Turek je udaril v deželo!« so govorili. Janez, ki je bil med prvimi pokoncu, pa ni verjel kar tako na slepo.

»Ni vsak ogenj turški kres. Prepričajmo se poprej!«

»Ta bi pa rad levu pogledal v gobec,« je menil neki možak.

»Zakaj ne!« se je pobahal Janez. »Potem bom videl, če ima res turške zobe.«

Nalašč se je šalil, da bi se ljudem ne zmešalo od strahu. Kmalu so vsi zbegani poslušali peket konjskih kopit in niso vedeli, če se že turške sablje pode v faro. No, bili so grajski ljudje.

»Grof prihaja, grof!« je zašumelo med farani.

(Dalje jutri.)

Ob dvajsetletnici zasedbe Prekmurja

Ivan Malgaj / Na radgonski postaji pred okupacijo

Vlak z vojniki je med drugim pripeljal na prekmursko bojišče tudi poročnika Isaka Hirschfelda. Mali stroj, ki je takoj po prihodu rabil popolno opremo, smo poslali v kurilnico. Taka oprema traja navadno 40 min., a že po preteku nekaj minut me je začel Isak nadlegovati v nemškem jeziku in žugal, češ, da se bo pritožil in zahteval, da se me mora zaradi zavlajevanja premika vojaškega vlaka odstraniti. To pritožbo je ponovil tudi pri svojem poveljniku polkovniku Petroviču. Ko sem temu razložil potek manipulacij in opisal drzno obnašanje gosp. Hirschfelda, sem dosegel popolno zadoščenje.

Še isti večer se je pripeljal v Radgono prometni kontrolor, danes že pokojni Franjo Repič, ki je prinesel v aktovki tajno poročilo, da bodo vso noč in ves naslednji dan prihajali vojaški vlaki v Radgono. Vest, da sem to tajnost izvedel že preko Avstrije, je g. Repiča neprijetno iznenadilo, kmalu se je pa pomiril. Gospodu Repiču tudi ni ugajalo, ko sem mu razodel, da imam mesto štirih uradnikov v postaji samo enega aspiranta, vse druge moči pa službujejo po raznih drugih postajah. V Ljubljani niso imeli časa za presojanje službenih razmer v Radgoni. Lahko bi to popravil prometni kontrolor g. Repič, ki je iz dnevnih poročil razbral stalež osebja v posameznih postajah svojega službenega območja.

Prvo noč je šlo vse v najboljšem redu. Nemci nam sicer niso delali nikakršne zga-go, pač pa sem se bal domačega osebja, saj je bilo med njimi 19 boljševikov, skrajno nezanesljivih. Vso noč sem nadzirati premik vojaških vlakov in le redko kedaj sem skočil v pisarno. Prometni kontrolor se je zvečer vlegel, zjutraj pa se odpeljal spočit v Maribor, kakor da bi ne bilo nič posebnega. Naslednji dan je bila postaja tako natrpana, da nisem prišel do

počitka. Aspirant Špenko je podnevi opravljaj blagajniško službo, jaz sem vodil premik. Ta dan proti večeru je prišla nevihta in ploha nam je ovirala izvagovanje trena ter premikanje vojaških vlakov. Naš dobro premišljeni manipulacijski načrt je obtičal, da sta dva v postaji stoječa vlaka rabila za razkladanje več ur. Ko sem okoli 23. ure pohitel k večerji in se nato kake pol ure pozneje vrnil v prometni urad, sem našel tam razen v postaji službujočega nadporočnika Prpiča tudi kapetana pl. Vesteneka, ki mi je v nemškem jeziku očital, da ne poznam službene predpise in me dal aretirati, ker se nisem pobrigal za štiri premikalne lokomotive. V besnosti je kričal in s svojim bičem udrihal tako dolgo po hrzovnem aparatu, da ga je poškodoval. V tem času, ko je Vestenec divjal po postaji, sem se umaknil v stanovanje, ker pa tam tudi ni bilo varno, sem se skril v kurilnico in čakal, da se poležejo razdivjani živci g. Vesteneka. Dne 12. avgusta dopoldne sem bil po 54 urni neprestani prometni službi tako izčrpan, da se nisem mogel več po koncu držati. Kmalu potem, ko sem se podal k počitku, so me začele mučiti strašne bolečine. Kljub temu, da so se bolečine ponovile, sem še naprej vztrajal v službi, in sicer vsak dan od 6. do 22. ure, večkrat pa tudi do 2. zjutraj, kakor so pač prihajali zamujeni vlaki. Bolnega se nisem javil, ker je tisti čas primanjkovalo izkušenih uradnikov v prometni službi.

Naše vojaštvo v Prekmurju ni zadelo na odpor. V Murski Soboti so zaplenili štiri topove, nekaj pušk in streliva. Ko so vojniki nekaj dni po zasedbi spravili te stvari na radgonsko postajo in naložili v vagon, bi se skoraj zgodila grozna nesreča. Pri premikanju je strojevodja iz nepredvidnosti ali zlobe porinil skupino vagonov s

tako silo nazaj, da je vagon s strelivom zdrknil čez brežino navzdol in se pri tem dvakrat obrnil. K sreči ni bilo človeških žrtev. Za neoviran promet za časa zasedbe Prekmurja smo bili vsi železničarji brez izjeme pohvaljeni. In to je bilo vse. L. 1929. je general Maister zbral imena vseh onih, ki so jih prejšnja leta pri odlikovanjih prezrl. Najlepšega priznanja sem bil deležen takrat, ko v Mariboru nisem mogel dobiti strehe. Slučajno sem odkril tajno brzojavko, ki je predvidevala mojo

prisilno nastanitev v taborišču Strnišče poleg postaje Sv. Lovrenc na Dravskem polju.

In kako je izgledal moj bodoči taboriščnik? Stene so bile polne špranj, špranje in luknji, ob steni pa so rasle gobe. S to utaboritvijo so se nameravali oddolžiti priznanju za dveletno naporno in nevarno službo ob državni meji!

V Radgoni smo ustanovili Sokola, pevsko in izobraževalno društvo, Narodno odbrano, aprovizacijo in tehnik »Mursko stražo«. Moje sodelovanje marsikomu ni ugajalo in ni čuda, če je prometni kontrolor vsak čas potegnil iz svoje potne torbe kakšno anonimno pismo, polno ovadbe.

Borba proti svinjski kugi

Postopek pri pridobivanju cepiv t. j. kulture in seruma je torej pri svinjski kugi kompliciran in drag; cepljenje pa se podraži še s tem, da so potrebne visoke doze seruma (pri rdečici samo do 10 ccm, pri kugi pa do 80 ccm). Cepljenje proti kugi samo je težavno; ne moremo cepiti, kakor pri rdečici, enostavno za uho, ampak v kolensko-trebušni kožni nabor in moramo pri tem svinjo položiti na hrbet; to pa je, če že ne zmerom težavna, pa vedno zelo glasna zadeva.

Samo v naši državi se cepijo na opisani način letno stotisoči svinj in se ohranja s tem narodnemu gospodarstvu imetek, ki gre v stotine milijonov din. Po vsem tem mora pač biti vabljava misel, da bi se dal ta komplicirani, težavni in dragi postopek imuniziranja proti svinjski kugi nadomestiti s praškom, ki bi se enostavno nasul svinjam v korito in bi bila stvar s tem opravljena. Ni torej prav nič čudno, če so kemične tvornice in laboratoriji po vsem svetu naravnost na lovu za takim idealnim sredstvom. »Kar pa se ni posrečilo ne znanstvenim kapacitetam in ne renomiranim kemičnim tvornicam, to je pogruntal preprost jugoslovanski seljak« — tako si je morda mislil marsikdo, ki je v »Večerniku« od 1. t. m. čital sledečo senzacijo:

Na tisoče svinj je rešil pogina. Uspešno zdravilo proti svinjski kugi je iznašel Ivan Ljubojevič iz Bjelovara. Iznajditelj, ki je rešil že na desetine tisočev svinj, prodaja zdravilo proti svinjski kugi po 20 din. S tem zdravilom se lahko reši 20 svinj. Zdravilo izdeluje iz neke rastline, ki raste v Dalmaciji. Ljubojevič dobiva stalno pisma, ki so polna priznanja tudi od veterinarjev.

V interesu naše svinjereje in vsega narodnega gospodarstva bi bilo iskreno želeli, da bi bila ta vest tako resnična kakor — žal ni; gre pa le za nemarno špekulacijo na račun naivnega kmeta svinjereja. Vest o tem čudežnem zdravilu pa ni več nova, temveč se je pojavila že pred kakim letom dni. Ker bi bila iznajdba takega zdravila senzacija za celi svet, so hrvatski gospodarski krogi po poročilu mesečnika »Privredni list« dali zdravilo takoj preizkusiti. Poskus se je vršil, da ne omenjam podrobnosti, kratko na sledeči način: Čredo enako starih, enako težkih, popolnoma zdravih svinj

so razdelili v 3 enake skupine; prvo skupino so cepili po preizkušeni metodi simultano proti svinjski kugi; drugi skupini so dajali novi zdravilni prašek po navodilih iznajditelja; pri tretji skupini pa, ki je služila za kontrolo, se ni podvzelo ničesar.

Nato so okužili svinje vseh 3 skupin na enak način s svinjsko kugo. Rezultat je bil sledeč: vse cepljene svinje iz 1. skupine so prenesle okužbo brez reakcije; vse ostale zdrave; vse ostale svinje, tako one, ki so bile traktirane s praškom, kakor tudi kontrolne so poginile v običajnem času; pri tem so celo ugotovili, da so svinje, ki so dobivale prašek, poginile poprej kakor one brez praška. Prašek torej ni dal svinjam nobene zaščite, nasprotno, celo zmanjšal je njihovo odpornost proti kugi.

Nadaljnji poskusi na že bolnih svinjah pa so še dokazali, da nima zdravilo nobene zdravilne moči kakor nima zaščitne. Privredni list pa je nadalje še ugotovil pikantno dejstvo, da pametni iznajditelj čudežnega praška človekoljubno prodaja svoje zdravilo pač za tuje svinje, svoje lastne svinje pa da pusti rajši na tistem cepiti po sreskem veterinarju.

Taka je torej resnica o čudežnem prašku zoper svinjsko kugo; onim svinjerejem, ki se boje za svoje svinje, pa bi se hoteli poslužiti tega zdravila svetujem naj v lastnem interesu tega ne store; škoda bi bilo za vsak dinar. Zoper svinjsko kugo poznamo doslej samo eno, pa zato absolutno sigurno sredstvo: zaščitno simultano cepljenje. Potrebno je, da nam je to dejstvo znano, kajti svinjska kuga se v mariborski bližini in daljni okolici vključ s skrbni pažnji s strani oblasti vedno znova pojavlja; krivdo za to nosijo v glavnem oni brezvestni, vala Bogu redki prekupci in špeharji, ki tihotapijo za kugo bolne in sumljive svinje iz južnih banovin v naše kraje.

Lobnik France, živinozdravnik.

Zdravnik pregleduje pacienta.
— Ali še trpite na nespečnosti?
— Da, gospod doktor!
— Potem morate pred spanjem kaj jesti.
— Ali, gospod doktor, v aprilu ste mi pa izrecno prepovedali pred spanjem jesti.
— Seveda. Toda medtem je medicinska veda zelo napredovala...

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Družbe, preklic, dopisovanja in žentovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvoje. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, ostroga, ga je vpsolati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

ŠOLSKÉ TORBICE
aktovke, nahrbtniki najceneje pri Šterbal, Meliska 2. Trg svobode 6. 7690—1

DENAR 2—3000 TISOČ
potrebujem takoj plačam dobre procenite, garancija vložna knjižica 10.000 poštna hranilnica. Kajč, poštno ležeče. Selnica ob Dravi. 7701—1

Kupim

Naročajte blago po pošti!

Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—

zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti? Ako blago, ki ga Vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, Vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Veloblagovnica

Vasner & Ohler

Zagreb, Illica 4 in 6

Čopici Zagreb II., poštni preda

Prodaj

PRODAM KOLO
v dobrem stanju za 500 din. znakme Pegoe. Naslov v upr. vi. 7689—4

Novo, moderno **SPALNICO**
prodaj po znižani ceni. Mizarstvo. Frankopanov 23. 7694—4

RAZLIČNO POHIŠTVO
se ugodno prodaja radi selitve. Franciškanska 21-I. desno. Vu kič. 7695—4

Stanovanje

Lepo sončno **STANOVANJE**
2 sobi, kuhinja, predoba, z lepo teraso v novi vili v bližini broda se odda za 600 din Vprašati: Zrkovska c. 18. 7687—5

STANOVANJE
2 sobi, kuhinja, pritlikline, cena 325 din. Soba s štedilnikom 200 din. 1. sept. za oddati. Betnavska c. 39. 7688—5

Soba išče

2 GOSPODA
iščeta stanovanje in hrano v Melju ali na Pobrežju. Naslov v upravl. »Večernika« pod »Točen plačnik«. 7691—8

Službo dobi

Sprejemem takoj **KROJAŠKEGA POMOČNIKA**
za velike komade. Kos Viktor. Dravska 6. 7699—9

Zgubljeno

Dne 14. VIII. zvečer se je zgu bila na poti Studenci—Radva nje

BELA ROČNA TORBICA
Oddati proti nagradi. Gruđen. Krekova 23. Studenci. 7692—11

Dopisi

POROČIM TAKOJ
pošteno, odkritosrčno mladenko, neoporečne preteklosti, s prijetno zunanostjo, z doto od 20 do 30 tisoč din. Dopise na upravo pod »Ne boš razočaran«. 7693—12

LIGNOLIT

Vodeče podjetje za polaganje umetno lesenih tlakov

LIGNOLIT — industrijski tlak

LIGNOLIT — tla za stanovanjske in obratne prostore

LIGNOLIT-ESTRIM — podlaga za linolej in parkete

LIGNOLIT-PROTEKT — negorljiva in proti vžigalnim bombam sigurna obloga za podstrešja.

SPECIALNA OLJA in voski za nego LIGNOLITA

Brezobvezne ponudbe in pojasnila. — Prvovrstne reference.

„LIGNOLIT“ Ing. Milan Hmelj, Radeče - Zidani Most